

Володів єврейською, українською, французькою та німецькою мовами.

Пр.:

К вопросу об определении понятия “аксиома” // ВОФЭМ. — 1916. — № 663. — С. 68; По поводу формулировки задачи о делении отрезка в крайнем и среднем отношении // Математика и физика в шк. — 1935. — № 5. — С. 69-70; Об одном доказательстве теоремы Паскаля и Брианшона // Науч. зап. пед. ин-та. — Одесса, 1939. — Вып. 2. — С. 59-60.

Літ.:

Дуб Исая Давидович // Мат. в СССР за 40 лет. — Т. 2. — С. 240; Дуб І. Д. // Українська математична бібліографія. — К., 1963. — С. 114; Вчені вузів Одеси. — Вип. 1, ч. 2. — С. 50-51; Професори Одес. (Новорос.) ун-ту. — Одеса, 2000. — Т. 2.

І. Е. Рикун

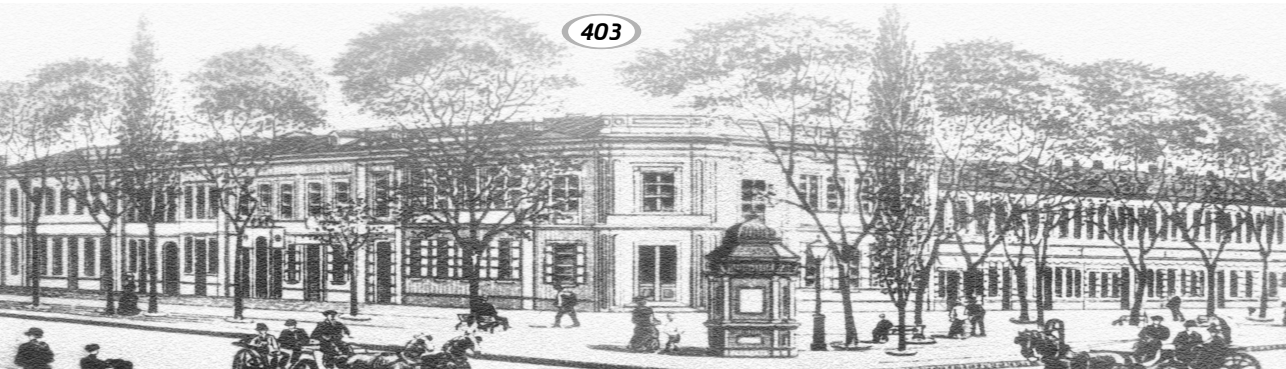

ДУЗЬ Іван Михайлович

Літературознавець, письменник

І.М.Дузь народився 18 листопада 1919 р. у Волочиську Хмельницької обл. у родині робітника. 1937 р., після закінчення волочиської середньої школи, вступив на філологічний факультет Одеського університету. Навчання було перерване Великою Вітчизняною війною. Воював з липня 1941 р. до Перемоги. Починав війну лейтенантом, закінчив — капітаном, командиром мінометної батареї. Нагороджений бойовими орденами та медалями.

Після війни І.М.Дузь завершив університетську освіту. Працював учителем, журналістом. Після дострокового закінчення аспірантури в Одеському університеті захистив кандидатську дисертацію (1955). Працював старшим викладачем, доцентом. У 50-ті рр. був редактором університетської газети “За наукові кадри”. У 1957 — 1964 рр. та 1970 — 1981рр. — декан філологічного факультету. В 1967 р. захистив докторську

дисертацію на тему “Остап Вишня і розвиток української радянської сатири і гумору”. Працював професором кафедри української літератури, у 1972 — 1988 рр. завідував цією кафедрою.

Починаючи з 1960 р. І.М.Дузь виступав організатором щорічних наукових міжвузівських конференцій, присвячених вивченню актуальних проблем літературознавства.

Усі свої сили і знання, неповторно своєрідні якості педагога і вченого І.М.Дузь віддавав підготовці вчителів, викладачів, літераторів. Він створив цілий ряд оригінальних провідних і спеціальних курсів з історії української літератури. Під його керівництвом виконано і захищено понад чотири десятки кандидатських дисертацій. Протягом багатьох років професор І. М. Дузь очолював спеціалізовану раду з захисту кандидатських дисертацій з філології в Одеському університеті.

Ораторське мистецтво — ще один дар професора І.М.Дузя. Його виступи ставали професійною виставою, яка інтригувала слухачів. Для читання лекцій він неодноразово виїздив до Канади і США. Виступав на радіо, телебаченні, в обласній періодиці зі статтями, рецензіями, публіцистичними нарисами. Очолював обласне відділення товариства “Знання”. Був незмінним організатором і одним із засновників щорічних всеукраїнських Олійниківських читань. За плідну наукову, громадську діяльність нагороджений орденом “Знак Пошани”.

І.М.Дузь був людиною невтомної енергії. Будучи заступником голови обласного відділу Товариства українсько-болгарської дружби, І.М.Дузь домігся заснування газети на болгарській мові, відкриття болгарських шкіл. За активну діяльність нагороджений болгарським орденом Кирила і Мефодія 1 ступеня. Очолював обласне відділення товариства “Україна”.

Однією з центральних проблем у науковій роботі І.М.Дузя було дослідження сатири. Монографія про Остапа Вишню пережила кілька видань (1965, 1989). Йому належать примітки та коментарі до семитомного видання творів Остапа Вишні. Чимало праць вчений присвятив питанням художньої майстерності. Шляхом текстологічного аналізу різних варіантів і редакцій творів, починаючи від задуму і до останньої волі

авторів, простежував творчі історії, а відтак проникав у психологію художнього мислення М.Стельмаха, С.Олійника, М.Годованця, інших відомих українських письменників.

Був упорядником мемуарних збірок “Живий Остап Вишня” (1966), “Про Степана Олійника” (1988), а також літературно-критичних збірок “Про Миколу Бажана” (1974), “Про Михайла Стельмаха” (1972), “Наш Михайло Стельмах” (1982) та інших.

Літературно-документальні записи про зустрічі та спілкування з П.Тичиною, М. Рильським, В. Сосюрою, М. Бажаном, П. Панчем, Ю.Смоличем, П.Усенком, С.Олійником, М.Стельмахом, О.Гончарем та іншими митцями покладені в основу книжок “З відкритим серцем”, “В серці у моїм”, “Смішного слова чародій”, “Високе осяяння душі”.

Спираючись на архівні матеріали, на свідчення очевидців, І. М. Дузь вивчав життя і творчість письменників, переслідуваних і репресованих у 20-40-ті рр. і замовчуваних після формальної реабілітації у 50-60-х рр., — В.Гадзінського, Є.Григорука, І.Маловічка, В.Миколюка, Д.Надіїна, П.Педи, а також Х.Вайнермана, А.Губермана, І.Друкера, Н.Лур’є та інших (упорядкування видань, передмови, газетно-журнальні публікації, книги “Переможці забуття”, “Сквозь тернии ГУЛАГа”). Послідовним інтересом професора І. М. Дузя було історико-літературне краєзнавство (книги “Шевченко і Одеса”, “Котляревський і чорноморське козацтво”, “Літературна Одеса. Конспект лекцій”. Літературознавчі дослідження І.М.Дузя відзначені, зокрема, у біографічних статтях “Шевченківського словника” (К., 1976. — Т. 1), “Української літературної енциклопедії” (К., 1990. — Т.2).

Впродовж кількох десятиліть Іван Михайлович із властивою йому наполегливістю і послідовністю досліджував розвиток українського театрального мистецтва. Нариси про М.Садовську, І.Замичковського, дослідження про історію Одеського українського театру, книжка “Від задуму до прем’єри” (1985), численні театральні рецензії розкривали сценічну долю літературних творів, секрети майстерності драматургів, акторів і режисерів.

І.М.Дузь був автором оповідань (збірка “На все життя”, 1986), віршів,

кілька з яких покладено на музику. З-під його пера вийшло чимало робіт, присвячених творчості письменників-одеситів, молодих літераторів. Він очолював правління Одеської організації Спілки письменників України.

Нагороджений Почесною відзнакою Президента України.

В особі Івана Михайловича Дузя вражала глибина і широчінь ерудиції, енциклопедична вченість, невичерпний талант педагога, письменника, критика, літературознавця.

Помер І.М.Дузь 21 листопада 1994 р., похований на Другому християнському кладовищі в Одесі.

Пр.:

Марія Садовська: Нарис про життя і творчість. — К.: Держлітвидав, 1957. — 74 с.; Павло Усенко: Крит.-біогр. нарис. — К.: Рад. письменник, 1958. — 136с.; Публіцистика Павла Тичини: Учбово-метод. посібник. — Одеса: Вид-во Одес. ун-ту, 1960. — 98с.; Іван Едуардович Замичковський. — К.: Держлітвидав, 1962. — 40с.; Українська радянська сатира 20-х років: Учбов. посібник. — Одеса: Вид-во Одес. ун-ту, 1962. — 120с.; Петро Панч: Літ. портрет. — К.: Дніпро, 1968. — 134с.; Степан Олійник: Крит.-біогр. нарис. — Одеса: Маяк, 1968. — 104с.; Вивчення творчості Остапа Вишні в школі: Посібник для вчителів. — К.: Рад. школа, 1970. — 128с.; З відкритим серцем: Літ. записи. — Одеса: Маяк, 1974. — 100с. Театр імені Жовтневої революції: 1925-1975. — К.: Мистецтво, 1975. — 83с.; В серці у моїм...: Худ.-док. нариси. — Одеса: Маяк, 1988. — 189 с.; Остап Вишня: Нарис про творчість. — К.; Одеса: Вища школа, 1989. — 182с.; Смішного слова чародій: Худ.-док. нариси. — Одеса: Маяк, 1989. — 144с.; Високе осяяння душі: Ст., спогади, роздуми. — К.: Рад. письменник, 1990. — 230 с.; Переможці забуття: Літ. — крит. нариси. — Одеса: Маяк, 1992. — 175 с.; Сквозь тернии ГУЛАГа. Одеса: Зюйд-Вест, 1993. — 128с.; Шевченко і Одеса: Літературозн. нариси. — Одеса: Маяк, 1994. — 128 с.; Котляревський і чорноморське козацтво. — Одеса: Маяк, 1994. — 101 с.; Літературна Одеса: (Вклад укр. літ. в духовний розвиток Півдня України): Конспект лекцій. — Одеса, 1994. — 45 с.

Літ.:

Іван Михайлович Дузь: Бібліогр. покажчик / ОДНБ ім. М. Горького; Склала Л. С. Скрипчак. — Одеса, 1980. — 64 с. — (Письменники Одеси; Вип. 1); Дузь Іван Михайлович // Бібліогр. покажчик друк. праць вчених каф. укр. літ. ОДУ. — Одеса, 1991. — С. 20-21; Іванові Дузю — 75 // Чорномор. новини. — 1994. — 16 листоп.; Життя прожити — не поле перейти: 3 нагоди 75-річчя проф. І. М. Дузя // Одес. ун-т. — 1994. — листоп.; Колисниченко А. Во имя истины и народа // Юг. — 1994. — 18 нояб.; Лясковский В. “За правду и за ложь отвечают совестью...”: Ученому и писателю И.Дузю —

75 лет // Одес. изв. — 1994. — 18 нояб.; Перегинчук Т. Памяти Ивана Михайловича Дузя // Юг-1994. — 22 нояб.; И. М. Дузь: Некролог // Веч. Одесса. — 1994. — 22 нояб.; Чернецкая Т. Так отмерено...: Светлой памяти И. М. Дузя // Одес. изв. — 1994. — 22 нояб.; Дузь: Некролог // Там же. — 23 нояб.; Пам'яті Івана Михайловича Дузя // Чорномор. новини. — 1994. — 23 лис-топ.; Щербань М. “Пам'ятайте про любов...” // Одес. ун-т. — 1994. — 28 груд.; Иван Михайлович Дузь: Некролог // Там же; Дузь Иван // Письменники Одещины на межі тисячоліть: Антологія-довідник. — Одеса, 1999. — С. 393; Мостова Л. Иван Михайлович, якого вистачало на всіх // Веч. Одесса. — 1999. — 18 нояб.; Бондарчук П. Хрещений батько моїх студій: Спогад про І. М. Дузя // Дум. площа. — 1999. — 19 листоп. — С. 10; Чикур Л. Півстоліття з університетом // Там же; Чикур Л. Святе слово душі // Одес. ун-т. — 1999. — Грудень (№ 11); І.М.Дузь // Філол. фак. ОНУ. С.70-71; Спогади про Івана Михайловича Дузя. — Одеса: Маяк, 2004. — 400с.

Л. Б. Мостова

ДЯЧЕНКО Олександр Митрофанович

*Фізик, спеціаліст у галузі
напівпровідників*

О. М. Дяченко народився 14 квітня 1938 р. у с. Маринівці Біляївського району Одеської обл. в родині колгоспника та вчительки. У 1962 р. закінчив фізичний факультет Одеського держуніверситету, вступив до аспірантури. З 1964 р. працював асистентом. З 1968 р. — доктор фізико-математичних наук, а з 1989 р. — професор.

У 1973 р. організував при кафедрі загальної фізики лабораторію механічних та поверхневих явищ у напівпровідниках. Дослідження були продовжені на кафедрі експериментальної мінералогії. Разом з колегами та учнями одержав принципово важливі результати в області нуклеації та росту кристалів. Так було вперше експериментально доведено, що температурний коефіцієнт міжфазної енергії на межі розплав — тверде тіло є позитивним. Методом автоіонної мікроскопії було встановлено, що

